

szere nem bírja a feszültséget, a fokozott felelősséget. Ettől a pillanattól a második szótalmot fújja, amiről sokan azt érzik, „életfogytiglan” szóló feladat. Ennél azonban ez a feladat is kényesebb. Vegyünk most egy olyan együttest, ahol a megszólaló két akkordban részt vesz mondjuk két olyan muzsikust, aki már tudomásul vette, hogy nem első, de azt már nem, hogy már nem is második, az az akkord az életben nem lesz tiszta. Azt kell mondjam, ez tipikus helyzet ma Magyarországon. Ha ebben az állapotban új szponzor, új vezetés tűnik fel a láthatáron, amelyik gyors és látványos javulást követel, először a hangzásminőséget kell megjavítani, ennek pedig éppen a fúvósok a letéteményesei. A négy szóló – első fuvola, első oboa, első klarinét és első fagott – teljes mértékben meghatározza a szólóminőséget, ami viszont alapvető benyomást is ad a zenekarról. Arról nem is szólva, hogy a művek e frekvenciált helyeinek hangzásminősége a tuttisztákra is befolyással van. Hiszen még a leghátsó pultnál is azt érezheti mindenki, hogy egy jó produkcióban vesz részt, amiben neki is szerepe van, szerepe kell, hogy legyen.

Egy lépéssel később hallatszik, de komoly gond lehet az intonálási probléma, amelynek oka a szólamokban ülő korosztályok közötti különbségekben is kereshető. A hangszerek minősége, azok megfújásának minősége és e minőségek különbsége elképesztő módon érezhető, hallható a fúvós szólamokban. Az első fúvóst nem én alakítom; azt szeretem bennük, ha hallom a véleményüket arról, amit fújnak, hiszen ők szólólisták. Az igazi első fúvós a karmester egyenrangú partnere az egyéni megformálásban, akivel szinte közösen lehet kialakítani a művek egyes részeit. Egy közepes vonóskarral több munkával, esetleg egy-két szólampróbával nagyon jó produkciót

lehet létrehozni. A fúvósokra ez nem igaz. Az alapvető minőségi probléma náluk nem oldható kétszeres mennyiségű próbával. A MÁV zenekar hangzása akkor változott meg (erősen pozitív irányba), amikor két év leforgása alatt, mintegy harminc muzsikust kicserélődésével markáns generációváltás történt.

A szegedi egy hét alatt nagyon pozitív benyomásaim voltak a zenekar mentalitásáról. Látszottak azonban a problémák is és ezeket jeleztem az együttes vezetőinek, hiszen a döntéseket nekik kell meghozni. Én ugyanis vendégkarmesterként nem engedek többet magamnak mint amennyit elfogadok az én általam vezetett zenekarhoz érkező vendégkarmestertől. A döntés felelőssége a vezető karmesteré. Azt tartom helyesnek, ha változtatási szándékait előbb velem megbeszéli és én mondom (vagy nem mondom) aztán az együttes tagjainak. Nem szeretem, ha valaki például átülteti az én zenekaromat, én sem ültetgetem a szegedieket, pedig számomra meglepő módon helyezkedtek el. Tettem néhány megjegyzést erre vonatkozóan, de miután senki nem mozdult, nem kezdtem el utasítgatni a zenészeket.

– *Érezte-e már valaha, hogy a különböző zenekarokkal szembeni diplomáciája, türelme, tárgyalási készsége részben annak is köszönhető, hogy évek óta tanítja a Zeneakadémia karmesterképzős növendékeit?*

– Biztos vagyok benne, hogy a tanítás alapvetően formálja az embert. A megfelelő kommunikációra pedig nagy szükség van, hiszen itt velem egyenrangú, intelligens emberekkel dolgozunk, akiknek saját véleményük van és senkinek sem mindegy, hogy mi az. Én a világon sehol nem találkoztam olyan zenekari muzsikussal, aki az értelmes munkára nem vevő, aki mindenképpen rosszul akar játszani.

És azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy minden zenekarban számos olyan muzsikust ül, aki bármikor képes ugyanarra a zenére teljesítményre mint én, és bármikor ugyanúgy rálát egy-egy kompozícióra, mint én. Az a tíz centi, amennyivel én magasabban állok, nem jelenti azt, hogy kontroll nélkül diktátorkodhatom, és nem hiszek az ilyen típusú karmesterekben. Szerintem a jó karmester három legfontosabb erénye (az a bizonyos „három T betű”): tisztesség, tehetség és tolerancia.

Elsődleges célom mindig az, hogy az előttem ülő zenekar tagjai ne öklöbe szorult arccal-gyomorral játszanak, mindig szeressék azt, amit éppen csinálnak. Fontos természetesen az is, hogy technikailag-zeneileg jó legyen a darab. De a közönség számára is kellemesebb és meggyőzőbb egy kisebb hibától nem mentes, ám felszabadultan, belső örömmel eljátszott, mint egy makulátlanul, de kedvetlenül, félelemmel megszólaló mű. Szegeden jó minőségű és jó hangulatú hangverseny született és talán kellemes élményekkel tudtam a zenészek és a közönség életét gazdagítani. Érzésem szerint nem kell túl sok ahhoz, hogy régi „zenei” fényében tündököljön Szeged – mind ami a szimfonikus zenekart, mind ami az operatársulatot (és a kettő elválaszthatatlan munkáját) illeti. Ezt csak fűszerezi az az egyedi pikantéria, amely abból adódik, hogy a mintegy harminctagú színházi zenekart a szimfonikusokból bővítik, ha nagyobb együttest igényel a partitúra. Sőt a szimfonikus zenekar operaprodukciókban is részt vesz. Ha a két, jelenleg még különálló együttes még szorosabbra fűzi kapcsolatát, akkor itt komoly eredmények várhatók. Én tiszta szívemből kívánom, hogy így legyen.

Tóth Anna

Lappangó milliárdok – mi van és mi lesz az állami tulajdonú hangszerekkel?

A témát a Nemzeti Filharmonikus Zenekarnál történt változások aktualizálták, jöllehet évek óta fel-felröppen a kérdés: mi van az állami tulajdonú hangszerekkel? A kérdés természetesen elsősorban a kincset érő vonósokra, értékes zongorákra vonatkozik, hiszen a fúvós hangszerek gyorsabban amortizálódnak, a folyamatos technológiai újítások hamar elavulttá teszik a még jó állapotban lévő instrumentumokat is. A kérdés tehát először Semmelweis Tibor hangszerész mestert, igazságügyi szakértőt illetve, aki külföldi kollégája segítségével értékelte újra legértékesebb vonós hangszereinket. Utána Edvi Péter miniszteri biztost kérdeztem, hiszen a Nemzeti Filharmonikusoknál végzett egyik első munkája az együttes tulajdonát képező zongorák és egyéb hangszerek leltározása, értékelése.

– Az, hogy valami állami tulajdon, elég rosszul bejárt fogalom, hiszen jelenleg a magyarországi, állami tulajdonban lévő hangszerállomány is nagyon sokféle módon csoportosítható. Mi ennek az oka és milyenek a mai tulajdonviszonyok?

S.T.: Ezek a tulajdonviszonyok még akkor keletkeztek, amikor az állam volt a mecénás és

az intézmények hangszerellátottsága elsősorban társadalmi kapcsolatokon múlt. Ugyanezen tényezők szerepet játszottak akkor is, amikor az így beszerzett hangszereket, vagy

azok egy részét használatba adták az egyes művészeknek, akik ezt nem tudták megvenni, de munkájukkal kiérdemelték, hogy jó hangszereket gyakorolhassanak, koncertezhessenek. Így történt ez annak idején például a még Országos Filharmónia mintegy 130 zongorájával is. Mindennek több, mint harminc éve, és bár azóta leltározták a hangszereket, időről időre be is kell őket mutatni, hogy valóban megvannak-e még, pontos hollétüket, állapotuk milyenségét gyakorta homály fedti.

A tulajdonos, az állam most méri fel ezeket a hangszereket és szeretné ezeket újra elosztani. Sokan az egykori használók közül már nem is aktívák, mások már saját hangszert vettek és nem is használják az „államit”.

A vonós hangszerek felmérését a cremonai Morassi mester és a londoni Charles Beare segítette. Munkánk során számos érdekes, gyakran kellemetlen meglepetésként szolgáló dologgal találkoztunk. Tudni kell, hogy annak idején a beszerzés is elég rapszodikus történet, hiszen ha egy muzsikusból beszeretett külföldön egy hangszerbe és megvolt a kellő indok, a kellő művészi háttér, akkor számára ezt a minisztérium – amikor erre pénze volt – megvette. A vételt könyvelték, csak a példa kedvéért mondjuk 1962-ben 100 dollár értékben (akkor harminc forint körül járt a dollár árfolyama). Az évek múlásával az akkor könyvelt értéket folyamatosan csökkentették, hiszen egységes amortizációval számoltak – amiről tudjuk, hogy vonós hangszerek, különösen olasz mesterhangszerek esetében alapvető gazdasági (és szakmai) tévedés. A nyilvántartásban tehát nevetségesen olcsó áron szerepeltek ezek a kincsek és ezek az árak adták az alapot például a Lloydnak a nemzetközi biztosítási tarifa megállapításához. Ezt most rendbe kellett tenni. Így alakult ki például a legdrágább Stradivari mai ára (\$1.750.000). De több olyan hegedűnk van, aminek az értéke négy-öt százezer márka körül van. A mostani számbavételkor több bizonytalan eredetű hangszerrel találkoztunk, többet sikerült beazonosítani – most mindegyiket fotóval, pontos műszaki paraméterekkel ellátva dokumentáltuk. Ez a 31 hangszer most teljesen rendezett. Ezek megfelelő áron biztosítottak, ami jelentős kiadásbővülést jelent majd a tulajdonos számára. Szerencsére az utóbbi években már nálunk is vannak, akik megfelelő szinten javítani tudják ezeket a hangszereket. (Legutóbb Guminár Tamás műhelyében találkoztam olyan javítással, amihez fogható szépségűt és minőségűt évtizedek óta nem láttam Magyarországon.) Ezek egyéni használatban lévő, állami (nem zenekari, nem intézményi) tulajdonban lévő hangszerek.

Nem rendezett azonban a többi állami tulajdonú hangszer sorsa – ugyanilyen alaposággal kellene tehát regisztrálni az egyes intézmények, zenekarok sőt zeneiskolák tulajdonát képező hangszereket. Elég szabályozatlan tárolási körülmények között vannak, valójában sza-

badon cserélhető. Létezik olyan zeneiskola, amelyik tudja például, hogy van mondjuk 15 db B-trombitája vagy 5 db tenorkürtje – de hogy azok milyen márkájú, milyen gyártási számú hangszerek, nem ismert. A nagyzenekarokban is rendezetlen a helyzet. Sokan a saját hangszerükön játszanak, mások állami tulajdonún. Az éppen nem használt hangszereket raktárakban őrzik, gyakran senki sem tudja, hogy mit és mennyit. Van olyan oktatási intézmény Budapesten, ahol 40-50 brácsát raktároznak, miközben évek óta nincs brácsaoktatás. Ezek között van tíz jól értékesíthető mesterbrácsa – közben pedig maga az intézmény filléres gondokkal küzd.

Ha valakinek eszébe jutna ezen intézmények hangszerkészletét mobilizálni (eladni, amire nincsen szükség és olyat venni, amire szükség van), komoly nagyságrendű eredmény lenne várható. Ennek egyik járható útja az árverés. Ezt nem is lehet rosszul csinálni, mert egy-egy ilyen árverésen valós piaci helyzet alakul ki. Itt nem susmus, nem egyéni megállapodás alapján mozognak az állami tulajdonú hangszerek, hanem kikerülnek a piacra és ott bárki, akinek pénze van (állami cég, privát érdeklődő és sajnos külföldi is) megveheti, méghozzá a legmagasabb áron. És ki lehet kapcsolni azokat a kereskedőket, akik ebből – mondjuk úgy, hogy oda nem illő – üzletet akarnak csinálni. Lehetne például olyan alkalmat hirdetni, amikor csak a zeneiskolák hoznák be feleslegessé vált készleteiket és csak zeneiskolák licitálhatnának.

– *Mennyire jelentett különösen biztos szakmai garanciákat a felmérések során a szakmájában legendás hírű Charles Beare jelenléte?*

– A legteljesebb mértékben, hiszen nyugodtan mondhatom, hogy szakvéleménye megkérdőjelezhetetlen. Sok ismert szakértő van Európában, akik vagy elismerik egymást vagy nem, de ha vita van, mindig Charles Beare a „döntőbíró”. Hihetetlenül ismeri a hangszereket. Elmentünk egy hangversenyre, ahol egy szólista hölgy Sibelius hegedűversenyét játszotta. Nem jutott eszébe a szólista neve, de ahogy kijött a színpadra, azonnal megmondta, melyik (számon tartott) hangszeren játszik. A hegedűt azonnal felismerte! Azért is örültem, hogy külön előadást vállalt a Hangszerészképző Iskola termében, ami telis-tele volt magyar hegedűkészítőkkel, muzikusokkal, érdeklődőkkel.

Az ő tarifája a becsült hangszer értékének 2%-a, ami egy egyszerűbb olasz hangszer esetében is lehet két-, három-, négyezer angol font. Nálunk pedig a szállásán és a repülőjegyén kívül egyetlen fillért sem fogadott el, pedig kétszer is ideutazott.

– *Van-e valamilyen ötlet arra nézve, hogy éppen ezek a legértékesebb hangszerek kerüljenek vissza a körforgásba, azaz lehet-e arra garancia, hogy – akárcsak más országokban – nem meghatározott személyek, hanem meghatározott feladatok jogosíthatnak fel bárkit ezek használatára?*

– Nem lesz egyszerű ilyen állapotokat teremteni. Jelen pillanatban az első fázison va-

gyunk túl – a tulajdonosok tudják végre, mi van a tulajdonukban. A probléma valós, hiszen Charles Beare maga is csodálkozott, hogy például a Kodály Vonóségyes milyen gyenge hangszereken játszik olyan nagyon szépen.

Azt is tudomásul kell vennünk, hogy egy ideig még nem lesznek nyugati szintű muzikus-fizetések Magyarországon, és ilyen értékű hangszereket a mi művészeink nem tudnak megvenni maguknak. Az egyik járható út talán a befektetők meggyőzése lehet: a művészeteknek igenis komoly reklámhordozó erejük lehet. Egy jól sikerült koncerten tudatosítható lenne, hogy a szólista mondjuk Guarneri hangszere melyik bank, melyik cég tulajdona. Ez komoly hírverés nemcsak a muzikusok, de a potenciális szponzorok számára is.

Meg kellene teremteni egyébként is magának a hangszernek a becsületét. Biztos sokakat érdekelne, ki milyen hangszeren játszik oly csodálatosan és talán az is, hogy miként lehet rendben tartani, megjavítani azt a hangszert. Arról nem is szólva, hogy micsoda értékmegőrző szerepük lehet ezeknek a vonósoknak.

*

– *A hangszerek helyzetét hogy látja? Tudja-e már, hol, mennyi, milyen instrumentum került örökségként a nemzeti Filharmóniától a Nemzeti Filharmonikusok tulajdonába?*

E.P.: – Most készül a felmérés és azt kértem, hogy ez legkésőbb május elejére készüljön el. Ezzel párhuzamosan röppennek fel a rémhírek is: ilyen például az, hogy el akarjuk venni a Zeneakadémiától az ott lévő zongoránkat. Holott csak azt kértem, legyen egy vagyongfelmérés, hogy lássuk, mi hol van, mi az, ami felesleges és mi az, ami nem. Rögtön szóba került természetesen ez a nagyon drága Steinway, aminek kapcsán csak annyit kértem, hogy próbáljunk valamilyen bérleti szerződést kötni a Zeneakadémiával, hiszen mi is bérleti díj fejében használhatjuk annak Nagytermét. Vagy kérjünk mi is bérleti díjat a zongoráért. Minden egyéb rémhír csupán, amit kezdek lassan e munka során megszokni.

– *Ha megtörténik ez a felmérés, milyen lépések következhetnek?*

– Különböző vidéki művelődési házakban kevésbé jó hangszerek vannak, amelyeket vagy nagyon olcsón oda kell adni az intézményeknek vagy meg kell kapják ajándékba. Vannak jó hangszerek, amelyek általában a Filharmónia korábbi szólistáinál (és néhány intézménynél) vannak. Ilyen van például a Vakok Intézetében – az természetesen szóba sem jöhet, hogy tőlük elvegyek egy jó zongorát. Vagy kapják meg, vagy maradjon ott ez szimbolikus bérleti díjért.

Ennél komplikáltabbak a privát személyek. Magánszemélyeknek nyilván nem lehet milliókat érő hangszereket ajándékozni, annál is inkább, mert vannak olyanok, akiknek kettő is jutott ezekből. Egyet otthon használtak, egy másikat pedig a nyaralójukban... Helyes, ha Magyarország ismert és tehetséges művészei hang-

szereket kapnak használatra, de ezt valamilyen formában szabályozni kell. A megoldást a jogásztól várom, mert én senkitől sem szeretnék hangszert elvenni. Tény azonban, hogy az elmúlt évtizedek amolyan ingyenes juttatásaként jutottak ezekhez hozzá és átláthatóvá kell tenni a tulajdonviszonyokat. Miért van nála a hangszer, kinek a tulajdona, milyen feltételekkel maradhat továbbra is az illetőnél, milyen feltételek mellett kell visszaszolgáltatnia, milyen kötelesség van a hangszerekkel kapcsolatban, stb.

– *Mi a helyzet a vonós hangszerekkel, amelyeknek folyamatosan emelkedik az ára és amelyeket nemrég a világ első helyen számon tartott hangszerszakértője segített felértékelni? Van-e olyan elképzelés, amely szerint nem meghatározott személyek, hanem meghatározott poszton játszó személyek használják mindaddig, ameddig az adott poszton teljesítenek?*

– Ez a gond szerencsére ebben a pillanatban nem az én gondom, mivel nálunk elsősorban a

fúvós hangszerek és a zongorák vannak (sőt, egészen más zenekar fúvósai is a mi leltárunkban szerepelnek). A vonós mesterhangszerek a Zenetudományi Intézet és a Magyar Állami Operaház tulajdonát képezik. Nálunk is van néhány ilyen instrumentum – de függetlenül a tulajdonosok személyétől ezt a területet is tisztába kell tenni. Az én felfogásom szerint ezekre pályázni kelljen és ha valaki már nem koncertezik, akkor kerüljön más művészhez az adott hangszer is. Sajnálatos módon e hangszerek száma nem túl sok és reálisan még ez a szám is csökken, ha figyelembe vesszük, hogy egy kiváló, aktív koncertező művész egy szép napon úgy dönt, hogy ezentúl külföldön kíván élni és a magyar állam tulajdonában lévő hangszerével idegen országban telepedik le. A ma érvényben lévő szabályzók szerint ezt megteheti, de éppen ezért kell az egész dolgot alaposan átgondolni és a szabályokat is átalakítani. Nem hiszem ugyanis, hogy ilyesmi bár-

hol másutt a világon előfordulhat. Akkor is lépni kell, ha tudom, hogy egy művész erős szimbiózisban él azzal a hangszerrel, amelyen nap mint nap gyakorol.

– *Hogy lehet az, hogy e kézenfekvő anomáliák még nem szűrtak senkinek sem szemet? Tíz éve másról sem szól az életünk, mint hogy mindent meg kell változtatni, ami 1989 előtt történt. Az esetenként százezer nagyságrendű hangszerek elég komoly tételt képeznek kulturális örökségünkben és mégsem beszélnek róluk...*

– Nem értem, miért, de azt a listát, amelyen a számon tartott hangszerek és mellettük az azokat használók neve szerepel, jobban és nagyobb titokban őrzik, mint az Angol Nemzeti Bank aranykészletét. Nem tartom ugyanis valószínűnek, hogy nyilvánosságra kerülés esetén hirtelen felvásárolnák ezeket a hangszereket, hiszen áraik gyakran egy kisebb intézmény többéves költségvetésével vetekszenek.

Tóth Anna

Közép Európai Zenei Fesztivál

Ménesi Gergely bravúros beugrása, Soltész Ágnes sikere a zsolnai fesztiválon

Április 9-15-ig rendezték meg Zsolnán a X. Közép-Európai Zenei Fesztivált. A jubileumi ünnepségre kitűnő zenekarokat és szólistákat hívtak meg. Jómagam a zsűri munkájában vettem részt, melynek feladata egy 32 éven aluli szólista kiválasztása volt, aki további fellépésekre kap meghívást.

A nyitó hangversenyen a zsolnai Szlovák Szimfonikusok játszottak. Az együttes ez évadban ünnepelte megalakulásának 25. évfordulóját. Repertoárjukat a barokk, a klasszikus a romantikus és a XX. századi zene alkotja. Karmesterük: Leos Svarosky. A műsorban Beethoven: Prométheusz teremtményei, Haydn: No. 100. Katona szimfónia, Dvořák: a-moll zongoraversenye hangzott fel. A koncerteken viszonylag ritkán hallható versenymű szólistája Adam Skoumal (cseh) volt, aki technikailag kifogástalanul, helyenként meglehetősen keményen játszott.

A második napon a konzervatóriumi hallgatók országos versenyén díjat nyert hallgatók léptek fel. Magdolna Frankova (oboa), Matej Arendarik (zongora) produkciója kiemelkedő volt. Április 11.-én a Szlovák Kamarazenekar (Pozsony) adott felejthetetlen estet. A Bogdan Warchal által 1960-ban alapított együttes az egész világon ismert, 200-nál több lemezük jelent meg. A legkiválóbb szólistákkal játszottak már együtt, így többek között Perényi Miklóssal is.

Ezen az esten Stamitz: G-dúr Sinfonia, Bruckner: Adagio, Schubert: A halál és a lányka hangzott el magávalragadó előadásban, majd Haydn: G-dúr versenymű zongorára és hegedűre c. műve szólalt meg. Szólisták voltak: a 14 éves Frantisek Janoska és testvére, a 15 éves Ondrej

Janoska. A kettősverseny igen stílusosan hangzott el, a zenekar és a karmester nagyban segítette a Haydn interpretáció sikerét. Mindkét szólista muzikalitása igen figyelemreméltó.

Április 12-én a Brno-i Kamarazenekart hallhattuk Jyri Mottl vezetésével. Az együttes 1977-ben alakult. Igen széleskörű repertoárral rendelkezik és nagy szerepet játszik a cseh zenei életben. A műsor első felében Martinu: Szerenád, Janacek: Szvit vonósokra c. művét játszották igen autentikus előadásban. A műsor második felében Soltész Ágnes játszotta Vivaldi: Négy évszak c. versenyművét. A gyors tételek temperamentumos igen virtuóz előadása, a lassú tételek poétikus megszólaltatása, a tökéletes összjáték a zenekarral teljesen magával ragadta a közönséget, amelyet a szűnni nem akaró vastaps is bizonyított.

A fesztivál további részében szóló koncertekre került sor.

Végül a záróhangverseny következett. Előtte azonban napokig izgalomban volt a Fesztivál Szervező Bizottsága, mert megbetegedett Peter Feranec, aki a kassai zenekart vezényelte volna. Nagy kérdés volt, hogy kit tudnak találni ilyen rövid idő alatt, aki a szombati koncertet elvezényli. Ménesi Gergely az igazán kitűnő fiatal magyar karmester pillanatok alatt elvállalta a beugrást. A Kassai Szimfonikus Zenekar 1968-ban alakult. 1969-től Bystrík Rezucka a vezető-karmagyk. Nagyon rövid idő alatt nemzetközi hírnévre tettek szert. Számos lemezük jelent meg. (Raff, Rubinstein, Waldetauf művek). A repertoárjukhoz tartozik az összes ismert mű a barokktól a XX. századig. Koncertet adtak is-

mert szólistákkal és vendégkarmesterekkel. A magyarok közül Ács János, Héja Domonkos, Ménesi Gergely dirigálták már őket. Külföldön is több alkalommal felléptek: Bécs, Salzburg, Prága, Barcelona, Hong-kong voltak sikereik helyszínei.

1998-ban Pavarotti volt vendégük. Majd sikeres tunét adtak Mexikóban és az Amerikai Egyesült Államokban.

1998-tól Tomas Koutnik prágai karmester a vezető-karmesterük. Az elkövetkező időben részt vesznek a Kassai Tavaszi Fesztiválon, és szeptemberben az Orgonafesztiválon. Ebben az évben Békéscsabán és Miskolcon is adnak koncertet.

A zsolnai fesztivál záróhangversenyének első részében Beethoven: c-moll zongoraversenye hangzott el, a szólista Peter Toperczer és Ménesi Gergely előadásában. Különösen a II. és III. tétel karaktere volt igen jó. Ménesi Gergely szuggesztív dirigálása, a szólistával és a zenekarral történő tökéletes összhangja a zenei megoldásokat illetően példaértékű volt. A csellista kapta a zsűri díját. A műsor befejező száma: Mendelssohn: Olasz szimfóniája volt. A sodró lendületű indítást, a karmester határozott intéseit és minden rezdülését a zenekar híven követte.

A közönség szűnni nem akaró tapsa és bravózása méltó befejezése volt a Fesztiválnak. Ménesi Gergelyt új koncertmeghívások várják.

A Fesztivál szervezői: a Szlovák Zenei Centrum és képviselőiben Dr. Viera Polakovicova mindent megtettek az egyhetes rendezvény sikeréért.

Dominé Kemény Erzsébet